

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Reseach) เรื่อง การจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในวัดสวนแก้ว ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการโดยมีขั้นตอนและองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. การศึกษาค้นคว้าเอกสาร
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย
4. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าเอกสาร

การศึกษาเรื่อง การจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในวัดสวนแก้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวความคิดในการวิจัย เช่น เอกสารของกรมการศึกษาออกโรงเรียน กรมวิชาการ กรมการศาสนา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ งานวิจัยและรายงานการวิจัย เป็นต้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 กลุ่ม ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) การที่ต้องเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงเพราะต้องการกลุ่มตัวอย่างที่สามารถตอบคำถามได้โดยขั้นตอนแรกผู้วิจัยได้ไปศึกษาหาข้อมูลที่วัดสวนแก้วทำให้ทราบว่าทางวัดสวนแก้วและมูลนิธิสวนแก้วมีการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนภายในวัดหลายกิจกรรมโดยจัดให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ที่อยู่ในวัด ซึ่งผู้วิจัยได้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้ (ข้อมูลสำรวจเมื่อ วันที่ 5 มิถุนายน 2542)

กลุ่มที่ 1. ได้แก่ พระที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในวัดสวนแก้ว ซึ่งปฏิบัติหน้าที่มาเป็นเวลาเกินกว่า 1 ปี จำนวน 8 รูป

กลุ่มที่ 2. ได้แก่ ข้าราชการผู้ร่วมงานจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในวัดสวนแก้ว ซึ่งปฏิบัติหน้าที่มาเป็นเวลาเกินกว่า 1 ปี จำนวน 20 คน

กลุ่มที่ 3. ได้แก่ เด็กด้อยโอกาสในวัดสวนแก้ว ซึ่งสามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ และอยู่ในวัดสวนแก้วมาเป็นเวลาเกินกว่า 1 ปี จำนวน 50 คน

คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ คือ ปฏิบัติหน้าที่และอยู่ในวัดสวนแก้วมาแล้วเป็นเวลาเกินกว่า 1 ปี

กลุ่มประชากรที่สำรวจเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2542 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รายการ	จำนวนประชากรทั้งหมด	จำนวนที่มีคุณสมบัติตามที่ระบุ
พระที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม	29 รูป	8 รูป
ฆราวาสผู้ร่วมงาน	157 คน	20 คน
เด็กด้อยโอกาส	112 คน	50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ชุด ประกอบด้วย แบบสอบถาม 2 ชุด และแบบสังเกต 1 ชุด

แบบสอบถามชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของพระและฆราวาสที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษาของระบบโรงเรียน สำหรับเด็กด้อยโอกาสในวัดสวนแก้ว แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ
- ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษาของระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาส จำนวน 2 ข้อ
- ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นต่อวิธีการและปัจจัยที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษาของระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในด้านต่าง ๆ จำนวน 33 ข้อ ซึ่งเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

แบบสอบถามชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของเด็กด้อยโอกาสใน
วัดสวนแก้ว แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 8 ข้อ
 ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
 สำหรับเด็กด้อยโอกาสจำนวน 2 ข้อ
 ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นต่อวิธีการที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษา
 นอกระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในด้านต่าง ๆ จำนวน 33 ข้อ
 ซึ่งเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

แบบสังเกต เป็นแบบสังเกตที่ผู้วิจัยใช้เก็บข้อมูลโดยการสังเกตด้วยตนเอง แล้วบันทึก
ข้อมูลตามความเป็นจริง แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 การสังเกตสภาพทั่วไปของวัดสวนแก้ว จำนวน 4 ข้อ
 ตอนที่ 2 การสังเกตลักษณะการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับเด็ก
 ด้อยโอกาส จำนวน 8 ข้อ
 ตอนที่ 3 การสังเกตวิธีการที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
 สำหรับเด็กด้อยโอกาส จำนวน 17 ข้อ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ บทความและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัด
 กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาส และขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา
 วิทยานิพนธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยให้สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 และตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. รวบรวมข้อมูลที่ได้นำมาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งได้แก่ แบบสอบถามและแบบ
 สังเกต

3. นำโครงร่างเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ที่เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงตามการแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ

4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ตามรายชื่อในภาคผนวก ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง ครอบคลุมในเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงตามของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วจึงนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจทานอีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้

5. นำเครื่องมือฉบับชั่วคราวไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่วัดสวนแก้ว เนื่องจากไม่มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่นที่มีองค์ประกอบหรือคุณสมบัติใกล้เคียงกับประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ได้แก่ พระที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม จำนวน 3 รูป ฆราวาสผู้ร่วมงาน จำนวน 5 คน และเด็กด้อยโอกาส จำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจสำนวนภาษาของข้อคำถามในแบบสอบถาม

6. นำเครื่องมือมาตรวจทานแก้ไขปรับปรุงให้เป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์แล้วนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจทานอีกครั้งก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ขอให้บัณฑิตวิทยาลัยออกหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยถึงเจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลภายในวัด

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2542 ถึงเดือนมกราคม 2543 โดยนำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยเสนอเจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว แล้วจึงดำเนินการเก็บข้อมูลตามลักษณะของเครื่องมือดังนี้

2.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาส วิธีการที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาสและปัญหาและอุปสรรคของการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาส โดยมีขอบเขตการศึกษา 5 ด้าน คือ วิธีการสอน ผู้สอน ผู้เรียน สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมด้วยตนเองทั้งหมด โดยแจกแบบสอบถามสำหรับพระที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม จำนวน 8 รูป ฆราวาสผู้ร่วมงาน จำนวน 20 คน และเด็กด้อยโอกาส จำนวน 50 คน และได้รับคืนมาครบ

2.2 แบบสังเกต ผู้วิจัยได้ไปสังเกตสภาพทั่วไปของวัดสวนแก้ว โดยสังเกตลักษณะการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาส วิธีการที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาส โดยมีขอบเขตการศึกษา 5 ด้าน คือ วิธีการสอน ผู้สอน ผู้เรียน สื่อการเรียน การสอน และการประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Sciences / Person Computer) คำนวณวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ ทาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะการจัดกิจกรรมและกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดให้เด็กด้อยโอกาส โดยการนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ ทาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาส โดยการนำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ซึ่งจัดระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย เพื่อประกอบคำอธิบาย อาศัยการประเมินแบบอิงเกณฑ์ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ (ประคอง กรรณสูต, 2537) ดังนี้

4.21 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
3.41 - 4.20	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
2.61 - 3.40	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
1.81 - 2.60	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1.02 - 1.80	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาส โดยการนำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งจัดระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	เป็นปัญหามากที่สุด
4	หมายถึง	เป็นปัญหามาก
3	หมายถึง	เป็นปัญหาปานกลาง
2	หมายถึง	เป็นปัญหาน้อย
1	หมายถึง	เป็นปัญหาน้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย เพื่อประกอบคำอธิบายอาศัยการประเมินแบบอิงเกณฑ์ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ (ประคอง กรรณสูต, 2537) ดังนี้

4.21 - 5.00	หมายถึง	เป็นปัญหามากที่สุด
3.41 - 4.20	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
2.61 - 3.40	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
1.81 - 2.60	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1.02 - 1.80	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

แบบสังเกต

ข้อมูลจากแบบสังเกตนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการบรรยาย และใช้ประกอบในการอภิปรายผล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ (Percent)

$$\text{ร้อยละของจำนวนผู้ตอบแต่ละข้อ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแต่ละข้อ}}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด}} \times 100$$

2. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) (ประคอง การรณสูตร, 2537)

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

X	=	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบ
X	=	คะแนนที่กำหนดตามสเกล 5, 4, 3, 2, 1
f	=	จำนวนผู้ตอบแต่ละข้อคำถาม

3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

S.D.	=	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum fx$	=	ผลรวมของคะแนนคำตอบทั้งหมด
X	=	คะแนนที่กำหนดตามสเกล 5, 4, 3, 2, 1
N	=	จำนวนประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง